

JANKOVICS Norbert

Modern kápolnák **Modern chapels**

Jutasi út 18/2.,

Helyrajzi szám: 2359; Kórház utca 1. Helyrajzi szám: 5083;
Major utca 3. Helyrajzi szám: 2000

A VESZPRÉMI ÉRSEKI FŐISKOLA ÉS A SZEMINÁRIUM KÁPOLNÁI, A SZŰZ MÁRIA-KÓRHÁZKÁPOLNA ÉS A JUTASPUZTAI ÁRPÁD HÁZI SZENT MARGIT-TEMPLOM

THE CHAPELS OF THE ARCHIEPISCOPAL COLLEGE AND THE SEMINARY, THE VIRGIN MARY HOSPITAL CHAPEL, AND THE SAINT MARGARET OF HUNGARY CHURCH IN JUTASPUZTA

Az ebben a fejezetben tárgyalt négy szakrális épület a város különböző pontjain található, és mindegyik korábban már álló épület átalakításával vagy bővítésével jött létre. Művészi minőség általában berendezésük egyes darabjait és nem építészeti megfogalmazásukat jellemzi, ezért kerültek egy közös fejezetben tárgyalásra.

A Veszprémi Érseki Főiskola téglány alakú, kétudvaros, földszintes oktatási-gazdasági szárnyból és az arra merőlegesen állított, hatszintes, aszimmetrikus földemű hotelszárnyból álló, modern komplexum melynek terveit Dul Dezső készítette, belsőépítész tervezését Kígyóssy Ágnes vezette 1973-ban. Az 1974 és 1976 között felépült városszéli komplexum eredetileg az MSZMP Oktatási Igazgatóságának megyei pár-

tiskolája, majd szálló volt. A bejárat a hatszintes kollégiumi szárny földszintjén nyílik; az előcsarnokból megközelíthető az épület déli szélén berendezett kápolna. A T-alaprajzú tér keskenyebb szakasza a gyülekezeti tér, a szélesebb részén áll az egyszerű oltár, előtte két képállvány modern ikonokkal, a falon fakereszt bronz corpussal. Az oltár jobb oldalán magas fakereszt emelkedik, közepén négyzetes szentségtartó szekrénnel. A bal oldalán magas, oszlopos tagolású talapzaton Szűz Mária faszobra áll, jelezve hátul lent „Tóth J(ános). 1912”. A szobor 1952-ig a veszprémi papnevelde oltárának része volt, később Zircra, majd Veszprémbe került. Mellette modern harmónium látható. A kápolna ajtaja egyedi gyártású faajtó, mázas kerámiabetétekkel.

A Főiskola kertjében szabadon álló vendégházát 1995-ben egy ahhoz kapcsolódó 3 szintes szárnyval, benne 60 fős kollégiummal, kápolnával, étteremmel, melegítőkonyhával, tantermekkel bővítették, a tervező Dr. Horváth Györgyné (Veszprémi Tervező Kft.) volt. A kápolna a korábbi és az új rész közé ékelődik, csonkolt háromszög alaprajzú, nyugat felé ereszkedő tetőidommal rendelkező kiugró tömb. A belső tér keleti részére nyílik a faragott domborműves, kétszárnyú kápolnaajtó, itt, a hajó keleti végén karzat is van. A nyugati, alaprajzban szűkülő szentélyrész emelt. A berendezés egységes, igényes fa padsorokból, domborműves oltárból és

243. kép

A Szeminárium kápolnája, az oltár

felolvasópultból áll, a szentély hátfalán stilizált fa dombormű van, amely Keresztrefeszítés csoportban végződik. A fa ágain karcsú figurák, felülről lefelé, balról jobbra: Szűz Mária, Szent József, Szent Mihály, Szent Anna, Szent István, Boldog Gizella Szent Imrével. Készítette Kiss Sándor szobrászművész, Lesenyi Márta közreműködésével 1997 és 2000 között. A karzatmellvédre erősített konzolon festett 18. századi Immaculata-szobor áll.

A Szűz Mária a betegek gyógyítója kórházkápolnát a veszprémi Kórház E épületében, egy használaton kívüli teremben alakították ki 2012-ben. A dísztelen, csempézett falú helyiséget középkorias megfogalmazású Corpussal ellátott, fa feszület díszíti, egyszerű fa oltárasztal és felolvasópult alkotja a berendezését.

Jutaspuszta a várostól északra, a szombathelyi vasúti vonal áttelienes oldalán, a középkori Jutas falu helyén a 18. században alapított káptalani major volt. Az 1857-es kataszteri térképen már jól kiépített lakónegyedként ábrázolták, ekkor mintegy tucatnyi gazdasági épület állt benne. A major köze-

244. kép

Barokk Immaculata-szobor a Szeminárium kápolnájának karzatán

pén volt a kúria, a tisztartói lak, a kápolna, cselédház-sorok és istállók, a keleti szélén, a Séd közelében áll a Pálinkaház és a malom, néhány cselédházzal. A telep északi és északnyugati szélén, sűrű parcellákon, szabadon álló, újabb, előkertes lakóházak létesültek. Az egykori major területén halad át a győri vasútvonal, a lakóterületek növekedését ez, és az északra húzódó katonai gyakorlóterület is akadályozza. A kápolna téglalap alaprajzú, nyeregtetős, betonlábazattal ellátott, jellegtelen épület a 19. század végéről. Feltehetően 1895-ben emelték tanyasi iskolaként, hozzá kapcsolt tanítói lakással (jelenleg Major u. 5. szám). 1944-ben az iskola egyik oldalának megnyitásával és egy kis torony építésével alakították ki a kápolnát. Homlokzata előtt kis előépítményen bejárat, felette vak körablak, két oldalán kerek bevilágító nyílik. Az előtér sekrestye funkciót lát el, bal oldalon a régi oltárasztal, oltárkövel. A berendezés igen szerény, modern, asztalos által készített ambó és oltárasztal, neoklasszicista tabernákulum, rajta egy porcelán és egy festett gipsz Mária-szobor, tetején gótizáló ezüst feszület. Az aranyozott keretben elhelyezett oltárképen Szent Margit. Az épület előtt 1899-ben felállított vörös homokkő feszület áll.

245. kép
Az Érseki Hittudományi Főiskola kápolnájának ajtaja

The four sacral buildings discussed in this chapter are located in different parts of the city, and all were created by converting or extending a pre-existing building. Artistic quality is a more general feature of their furnishings than their architectural design, so they are not discussed in a separate chapter. The Archiepiscopal College is a modern complex consisting of a rectangular, single-storey wing used for education and administration purposes, and there are two courtyards and a perpendicular, six-storey, triangular hotel wing. It was built between 1974 and 1976 according to the plans of Dezső Dul, originally as the county's training facility for the activists of the Hungarian Socialist Workers' Party (MSZMP). After the transition into democracy in the early 1990s its ownership was transferred to the church. The entrance of the six-storey

dormitory wing is on the ground floor; the small chapel at the southern end of the building is accessible from the foyer. The narrower part of the T-shaped square is the place where the congregation gathers, the wider part has a simple altar, two statues with modern icons in front of it, and a wooden cross with a bronze corpus hanging on the wall. To the right of the altar is a tall wooden cross with a square monstrance cabinet in the middle. A wooden statue of the Virgin Mary rises on a tall pedestal on the left, with the inscription on the back: J(ános) Tóth. 1912. The statue had been part of the altar of the seminary in Veszprém until 1952, later it was moved to Zirc and then back to Veszprém. The chapel door is a custom-made wooden door with glazed ceramic inlays.

In 1995, a new dormitory wing was added to the free-standing guest house of the Archiepiscopal College, designed by Mrs György Horváth Dr. The new chapel of the building is wedged between the old and the new part. It has a projecting, truncated triangular layout with a roofline that slopes towards the west. A carved double-leaf door with reliefs opens onto the east side of the interior, and there is a gallery at the east end of the nave. The chancel, which is raised in height, is located in the narrowing western part. The furnishings are uniform, with elaborate wooden pews, an altar decorated with reliefs, and a lectern which has a stylised tree relief on the back, ending in the group of the Crucifixion. There are slender figures on the branches of the tree: King Saint Stephen and the Blessed Gizella with Prince Saint Emeric. It was created by sculptor Sándor Kiss in collaboration with Márta Lesenyi between 1997 and 2000. On a corbel fixed to the banister of the gallery, is a painted 18th-century statue of the Virgin Mary.

The Chapel of Our Lady, Health of the Sick was established in 2012 in a disused room in Building E of the Hospital of Veszprém. The unadorned, tile-walled room is decorated with a wooden crucifix with a medieval-style corpus, a simple wooden altar table, a lectern and a painting of Mary.

Jutaspuszta is situated north of the town, on the opposite side of the Szombathely railway line. It was established as the chapter's manor in the 18th century, on the site of the medieval village of Jutas. A cadastral map from 1857 shows it as a well-developed area, with a mansion, a farm bailiff's residence and a chapel in the centre. The latter is a simple rectangular building with a gable roof and concrete base course dating from the late 19th century. It was probably built as a farm school in 1895, with an attached apartment for the teacher. In 1944, a small tower was built, and one side of the school was opened up to give it its current appearance. In front of the main façade, there is an entrance on a small

porch, above it a blind circular window, on each side there is a lantern light. The vestibule serves as a sacristy, and on the left side there is the old altar table. The furnishings are very modest and modern, with an ambon and an altar table, a neoclassical tabernacle with a porcelain and a painted plaster statue of Mary, topped with a Gothicising silver crucifix. The altarpiece, set in a gilded frame, features the figure of Saint Margaret.

246. kép

Az Érseki Hittudományi Főiskola kápolnájának szentségháza

L 2025
archívum

FELHASZNÁLT IRODALOM:

- HEGYI** Lajos: Veszprém megyei MSZMP Oktatási Központ. In: Magyar Építőművészet, 1978. 5. 32–35.
- MIHÁLFFY** Gábor: ÁÉTV Általános Építettervező Vállalat. In: A magyar tervezőirodák története. Budapest, 2001. 9–24.
- BALASSA** László–**KRALOVÁNSZKY** Alán: Veszprém. Panoráma-Magyar városok. Budapest, 2006. 97.
- VARGA** Béla: Veszprém város lexikona. Veszprém, 2009. 208–209, 761.
- <https://www.veszpremiersekseg.hu/kapolna-a-veszpremi-korhazban/> (a letöltés ideje: 2022. október 20.)
- JANKOVICS** Norbert (szerk.): Veszprém város építészeti topográfiája. MÉM MDK topográfiák 1. Budapest, 2022. 123, 299, 305–306.